

Byhaveskolen

Sorg- og kriseplan for Byhaveskolen

Aktuelle telefonnumre (internt):

Skoleleder Christoffer Steinrud - mobil 24 63 69 75

Viceskoleleder Lasse Rahbek mobil 21 54 20 55

Skolepsykolog Marianne Bjåstad PPR 40 43 08 70

Sagsbehandler i Familieafdelingen 62 23 46 00

Sundhedsplejerske Connie Langberg Nielsen 24 88 67 87

Aktuelle telefonnumre (eksternt):

Alarmcentralen 1 1 2

Fyns Politi (Svendborg) 1 1 4

Falck Vagtcentral 70 10 20 30

Svendborg Sygehus 63 20 20 00

Lægevagten, Region Syddanmark 70 11 07 07

Dansk Krisekorps 70 30 23 81 (Psykologisk bistand til ansatte)

Sognepræst Gitte M. Jørgensen, Vor Frue Kirke 62 22 31 17

Byhaveskolen

Procedure i forbindelse med dødsfald

Dødsfald – elev

1.0 Lige efter dødsfaldet:

1.1 Skolelederen underretter klasseteamet og det øvrige personale.

1.2 Elevens klasse underrettes af læreren, som "beholder" klassen resten af dagen.

- Tal åbent og konkret om det, der er sket.
- Lad eleverne tale om det de tænker og føler.
- Klasseteamet sørger for, at ingen elev er alene, når han/hun kommer hjem.

1.3 Skolens øvrige klasser underrettes af deres lærere.

Det er vigtigt at være opmærksom på elevens kontaktheder til f.eks. parallelklasser, nabobørn m.m.

1.4 Når samtlige klasser og personale er underrettet, hejses flaget på halv.

1.5 Skolelederen sørger for, at sundhedsplejersken og psykologen kommer til stede på skolen.

1.6 Skolelederen/klasselæreren/pædagogen kontakter telefonisk forældrene i den afdøde elevs klasse.

- Forældrene skal opfordres til at tale åbent om det indtrufne derhjemme.

Byhaveskolen

- Det kan være nyttigt med et forældremøde en af de første dage.

1.7 Selv om punkt 1.6 iværksættes, bør den afdøde elevs klasse have en kort skriftlig meddelelse med hjem for en sikkerheds skyld.

1.8 Der holdes en samling i elevens klasse helst dagen efter meddelelsen om dødsfaldet, hvor forældrene eventuelt kan deltage.

- Skolens præst kan evt. deltage i planlægning og gennemførelse.

2.0 Om begravelsen:

2.1 Skolens præst/skolelederen spørger de pårørende, om de ønsker at lade elevens klassekammerater deltage i begravelsen.

2.2 Hvis dette er tilfældet

- Når dagen for begravelsen er fastsat, får elevens klasse en kortfattet meddelelse med hjem om deltagelse i begravelsen. Heri bør det nævnes, at det er vigtigt, at eleverne har voksne at være sammen med ved begravelsen, i særdeleshed når det gælder de yngste klasser.
- Deltagelse er frivillig. Ingen skal presses.

2.3 Tal indgående med klassen om, hvad der sker ved begravelsen.

- Dette er vigtigt, hvad enten børnene deltager i begravelsen eller ej.

Byhaveskolen

2.4. På begravelsesdagen holder klasseteamet klassen samlet. Dog skal børn, som har brug for og mulighed for at være sammen med deres forældre, have lov til det.

2.5. På begravelsesdagen markeres denne for alle elever på skolen evt. i egen klasse. Flaget hejses på halv - og efter begravelsen hejses flaget på hel.

3.0 Opfølgning:

3.1 Det er meget vigtigt, at klasseteamet får meget støtte og hjælp af kollegerne.

Klasseteamet skal sikres indflydelse på, hvem der tilknyttes klassen.

Vi skal sørge for at fokusere bredt på behovet for hjælp, f.eks. til parallelklasser, forældre, personale og andre børn, der har været tæt på pågældende elev.

3.2 Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning.

Klassesamtalen kan struktureres på følgende måde:

- Introduktion
- Fakta
- Tanker
- Reaktioner
- Information
- Afslutning

Se litteraturlisten for velegnet litteratur til arbejdet med disse samtaler.

3.3 Det kan have stor betydning for klassen, at:

- den afdøde elevs stol og bord bliver stående tomme i klasseværelset et stykke tid.

Byhaveskolen

- der er andre konkrete ting, der minder om vedkommende, der kan tages vare på, f.eks. en mindeæske i klassen.
- den afdøde elevs grav besøges af den samlede klasse ved bestemte lejligheder.

3.4. Sundhedsplejersken, skolepsykologen og skolens præst kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

Dødsfald – personale

1.0 Lige efter dødsfaldet:

1.1 Skolelederen underretter personalet.

1.2 Klasserne informeres.

- Hvis det er klasselæreren, der er død, må klassen informeres af en fra teamet, den kender.
- Teamet bør være i klassen resten af skoledagen. Der bør endvidere sørges for, at ingen elev kommer hjem til et tomt hus (gælder særligt de mindre elever).
- Tal konkret om det, der er sket.
- Lad eleverne tale om deres tanker og følelser.

1.3 Når samtlige klasser har fået besked, hejses flaget på halv stang.

1.4 Skolesundhedsplejerske og skolepsykolog kan evt. kontaktes, så de kan være til stede på skolen.

Byhaveskolen

1.5 Eleverne i den/de berørte klasser får en kortfattet skriftlig meddelelse med hjem fra kontoret. Forældre i klassen/klasserne informeres kort skriftligt på Aula.

1.6. Der holdes en samling i den/de berørte klasser. Dette foregår helst dagen efter meddelelsen om dødsfaldet.

1.8. På et kort personalemøde drøftes de konkrete opgaver i forbindelse med dødsfaldet, bl.a. kontakterne til de pårørende.

2.0 Om begravelsen:

2.1 Skolelederen kontakter afdødes nærmeste pårørende om deltagelse i begravelsen, og om der ønskes elevers deltagelse.

· Skolelederen informerer personalet om begravelsen.

2.2 Den/de berørte klasser får en kortfattet meddelelse med hjem om klassens eventuelle deltagelse i begravelsen.

2.3 Mindehøjtidelighed for personalet forberedes af ledelsen.

2.4 På begravelsesdagen markeres denne for alle skolens elever og flaget hejses på halv - og efter begravelsen hejses flaget på hel.

Byhaveskolen

3.0 Opfølgning:

3.1 Det er vigtigt med kollegial støtte og hjælp.

3.2 Vær opmærksom på, at der fortsat kan være et behov for samtaler i klassen, hvor der sættes ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete.

Klassesamtalen kan struktureres på følgende måde:

- Introduktion
- Fakta
- Tanker
- Reaktioner
- Information
- Afslutning

Se litteraturlisten for velegnet litteratur til arbejdet med disse samtaler.

3.3 Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen og skolens præst kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgningsarbejdet.

Byhaveskolen

En elev mister en af sine nærmeste

1.0 Lige efter dødsfaldet:

1.1 Når skolen får meddelelse om dødsfaldet, spørger man familien, om det er i orden at orientere elevens klassekammerater og deres forældre.

1.2 Aftal med hjemmet, om det vil være en god ide at tage emnet nærmere op i klassen.

1.3 Tal åbent om det i klassen, mens eleven ikke er til stede, og når eleven er tilbage igen.

1.4 Fortæl om muligt, hvad der er sket. Forbered kammeraterne på, at eleven kan være mere sårbar end ellers, og at de derfor bør vise ekstra omtanke.

2.0 Om begravelsen:

På begravelsesdagen sørger skolen for en bårebuket samt at hejse flaget på halv - og efter begravelsen hejses flaget på hel.

3.0 Opfølgning:

3.1 Klasselæreren/pædagogen observerer og tager sig særligt af eleven.

3.2 Vær opmærksom på elevens sorgreaktioner - sorg har ingen tidsramme!

Byhaveskolen

3.3 Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen og skolens præst kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

Ulykker i skolen/på ekskursioner og lejrskole

1.0 Forholdsregler på ulykkestedet:

1.1 De lærere/pædagoger, der først er til stede, sørger for at tilkalde eventuel ambulance og forsøger så godt som muligt at holde eleverne væk fra ulykkesstedet.

1.2 Skolelederen underrettes.

1.3 Skolelederen overlader til lærerne/pædagogerne at registrere og tage sig specielt af dem, der har været vidne til ulykken.

- Hvis det er nødvendigt, hentes klasseteamet, andre kollegaer eller skolesundhedsplejersken.
- Behovet for en skriftlig meddelelse til de berørte elevers hjem vurderes i hvert enkelt tilfælde.
- Der sørges for voksenkontakt til de elever, som ikke bør være alene efter skoletid.

2.0 Underretning:

2.1 Skolelederen underretter elevens/elevernes hjem om ulykken, men ikke om følgerne.

- Ved ulykker med dødelig udgang underrettes familien af sygehus, politi eller præst.

Byhaveskolen

2.2 Skolelederen informerer personalet.

2.3 Skolelederen giver besked til skolesundhedsplejerske og skolepsykolog, som så evt. indfinder sig på skolen.

2.4 Skolelederen underretter skolechefen.

2.5 Klasselærerne/pædagogerne informerer deres klasser.

- Tal åbent og konkret om det, der er sket.
- Lad eleverne snakke om det, de tænker og føler.
- Klasselæreren/pædagogerne sørger for, at ingen elev kommer hjem til et tomt hus.

3.0 Opfølgning:

3.1 Registrer nøje eventuelt fravær, når eleverne efter ulykken kommer tilbage til skolen.

- Find ud af, om nogen af eleverne har været vidne til ulykken.

3.2 Eleverne skal have ærlige oplysninger om, hvad der er sket.

3.3 Reaktionsmønstrene efter en ulykke er ikke ens. Vær opmærksom på, at mange, som ikke umiddelbart ser ud til at reagere, kan få en reaktion senere.

- Elever, som har behov for det, skal tilbydes særlig efterbehandling.

3.4 Ved skader, der fører til længere sygehusophold, holder klasseteamet/skolelederen kontakt med hjemmet og sygehuset og orienterer relevante samarbejdspartnere.

Byhaveskolen

3.5 Hvis eleven får varige mén efter ulykken, følges dette specielt op af klasselæreren/pædagogen med hensyn til genforening med klasse – og skolemiljøet.

Andre krisesituationer – hvad gør du?

Der findes selvfølgelig andre krisesituationer end dem, man umiddelbart tænker på, når der snakkes sorg og krise. At disse situationer kan være lige så uforståelige og frygtelige for det enkelte barn som f.eks. dødsfald i familien, skal der ikke være tvivl om, og derfor skal der "tages hånd" om disse situationer på lige fod med død og ulykker.

Blandt disse krisesituationer kan være:

- Separation og skilsmisse
- Mishandling, vold og seksuelle overgreb*
- Forældre med misbrugsproblemer
- Forældre med alvorlige psykiske og/eller fysiske problemer
- Forældre i fængsel
- Selvmordsforsøg
- Alvorligt syge søskende
- Bedsteforældres eller andre kæres død
- Fysisk skade hos elev eller familiemedlem
- Forældres jobtab
- Forældre som i en periode omtales negativt i medierne
- Mobning

Byhaveskolen

I ovenstående situationer kan det være væsentligt at finde frem til besvarelsen af følgende spørgsmål for at kunne sætte ind med hjælp på det rette tidspunkt:

- Hvilken støtte kan barnet regne med hjemme?
- Kan vi som personale gøre noget?
- Kræver situationen, at de resterende børn involveres?
- Kan et hjemmebesøg eller en forældresamtale være nyttig?
- Har eleven gode venner, som kan støtte?
- Bør vi kontakte PPR, sagsbehandler, sundhedsplejerske, tværfagligt team eller andre?
- Hvem snakker jeg med/orienterer om dette?

* I tilfælde af mishandling, vold og seksuelle overgreb rettes omgående henvendelse til socialforvaltningen.

Debriefing

Når man skal snakke med sin klasse/børnegruppe om en hændelse/begivenhed, der har udløst en sorg eller krise, er det vigtigt, at man strukturerer denne samtale.

Udstik rammerne for samtalen – tidsrum og indhold.

Støt den enkelte elev, giv plads og giv tid.

Stil åbne spørgsmål.

Byhaveskolen

Få klassen med. Spørg ud f.eks. om der er andre, der har oplevet noget lignende. Konkretiser tabet om nødvendigt.

Forsøg at lukke snakken ned/afslutte, så alle kan gå fra timen/snakken med "sig selv i behold".

Husk at følge op på din debriefing med jævne mellemrum.

Husk gensidig information samarbejdspartnere imellem.

At sige farvel

Støt det at tage afsked. Snak med den pågældende elev om den afsked, der er planlagt/foretaget.

Hvilke ritualer skal vi benytte os af i denne situation?

Hvad vil det være passende at gøre?

Her kan du – på længere sigt - hente hjælp...

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning i Svendborg:

På PPR i Svendborg oprettes børne-sorggrupper efter behov.

Ring til 62 23 45 45 og sig til sekretæren, at det drejer sig om børne-sorggruppen, så bliver du kontaktet hurtigst muligt.

Skolepsykologen Marianne Bjåstad træffes ligeledes på PPR, på samme telefonnummer eller mobilnr. 40 43 08 70.